

“Hvad en rødhåret må lide”- fortalt af Vilhelm Munck i 1912

Det københavnske dagblad “Hovedstaden” bragte den 23. december 1912 et indlæg med ovenstående titel underskrevet med pseudonymet “M.” og med indledningen: - *Her er en lille historie om rødt hår. Det er en fornøjelig og lærerig opsats, som Hovedstadens venner bør sende til alle deres rødhårede bekendte.*

Den første sorg, jeg voldte min moder, som elskede mig højt, var jeg ganske uskyldig i. Jeg blev født med en rigelig hårvækst, men ulykkeligvis med den mest skrigende ildrøde farve. Arme og ben og hele den øvrige person var god nok; men hvad kunne det hjælpe, når toppen, som efter min moders inderlige ønske skulle have været sort, stak op af vuggepuderne som et lille vuggende fyrtårn.

Blykam og kappe

Dengang sørgede jeg aldeles ikke derover, men min moder desmer. Jeg blev aldrig redt med andet end blykam. Det blev sagt, og redebont troet af min moder og mine bekymrede tanter, at bly havde en mærkelig evne til at forandre farven. Medens udfaldet af dette husråds anvendelse ventedes med megen spænding, var mit lille hoved altid indhyllt i en lille kappe af uigennemsiigt stof, og rappe fingre anholdt øjeblikkelig enhver rød lok, der smuttede udenfor. Jeg blev malet, før jeg blev et år gammel, en nysselig lille dreng, når jeg selv skal sige det, som i sine buttede hænder holder et mægtigt æble; men en endnu mægtigere kappe dækker hovedet så tæt, at ingen kan ane, hvad der er under den. Ak, al reden med blykam nyttede ikke det mindste. Og så kom det skæbnesvangre spørgsmål, om mit hår ikke burde farves, for at den ulykkelige dreng ikke hele sit liv skulle gå med den skavank på sit hoved - hvad dog lykkeligvis blev opgivet.

Skolekammeraterne

Hvornår jeg kom til at dele min moders sorg over, at min top var rød, ved jeg ikke. Jeg antager, at det var, da jeg seks år gammel kom i skole og øjeblikkelig af kammeraterne blev hædret med øgenavnet “den røde ræv”. Det smagte mig ikke rigtigt; thi vel var den livsglade dreng sikker på, at han ikke var nogen ræv, men ubestrideligt var han rød, og i den talrige klasse var der kun en eneste, der havde samme hårfarve, men ikke nær så skinnende. Og så var der et vittigt hoved blandt kammeraterne, som en dag hittede på at anvende Wessels smeden og bageren på de to. Jeg husker kun begyndelsen: “Vel er grovsmeden Lassen det største fæ i hele

klassen; men vi har to, hvis top er rød!” Enden blev, at jeg ligesom bageren græd gudsjammerligt, da jeg uskyldige førtes til retterstedet, mens Lassen, der var søn af en vognfabrikant, sparede som den eneste smedesøn.

Den yderst tvivlsomme ære, at jeg ikke var det største fæ i hele klassen, kunne ikke udviske følelsen af, at mit ildrøde hår var en slags brændermærke, jeg skulle bære hele livet igennem. Moder sagde nok, at det skulle jeg ikke bryde mig om. Men ulykkeligvis fortalte hun mig en dag, at en kone havde trøstet hende ved at sige: “Det er sådan med de rødhårede børn, at enten bliver de til noget rigtig godt eller til noget rigtig slemt.” Dette satte den halvvoxne drengs fantasi i livlig bevægelse; jeg havde lagt mærke til, at malerne stundom gav Judas min hårfarve, og jeg var ikke fri for den tanke, at jeg var forudbestemt til at ligne Judas i sind som i skind.

Snedkerdrengene

Sund og kraftig var jeg og levede under så lykkelige ungdomskår, som nogen har haft; men en vis følelse af at være noget afstikkende fra de andre, forfulgte mig stadig. Da indtraf en begivenhed, som i al sin ubetydelighed dog blev mig en virkelig hjælp. Kort før jeg blev student, gik jeg en dag fra skolen og havde formodentlig hovedet fuldt af den forestående eksamen. Som jeg går forbi to snedkerdrengene, der sad og hvilede sig på en bærebør, rejser den ene sig pludselig og siger til den anden: “Du, spring efter Hovedvagts Sprøjten, der er ild på kvisten!”

Straks faldt det mig ikke ind, at vittigheden var møttet på mig, men da det gik op for mig, havde det den for snedkerdrengene, og i grunden også for

mig, mærkelige virkning, at jeg kom til at le højt, som var spøgen lutter morskab og slet ikke krænkende. Snedkerdrengene, som havde ventet noget ganske andet, blev synlig flove. Mig derimod hjalp denne befriende latter et godt stykke frem til den fornuftige overbevisning, at det var ingen forbrydelse at have "ild på kvisten".

Naturligvis kom der stadig nye anfægtelser, særligt overfor unge damer, der i mine tanker alle sammen havde en indgroet fordom mod rødhårede mandfolk, hvor flinke og dygtige disse end ellers var. I balsalen led jeg ikke så lidt; var en ung pige misfornøjet med mig, den dårlige danser, blev det skrevet på hårets regning. "Der er vist ingen, der gider have mig", tænkte jeg stundom. Det skulle da være en rødhåret, men hende vil jeg ikke have. Frænde er jo frænde værst, som ræven sagde om de røde hunde.

Som kandidat i Italien

Jeg blev kandidat og skulle til Italien, hvor rødt hår betragtes som en skønhed. Min rejsefælle spøgede ofte med, at en italiensk prinsesse ville kaste sine øjne på mig, men det brød jeg mig ikke om, thi jeg var indfanget for altid af en lyshåret dejlighed i Norden, som stod så højt over mig som stjernen på himlen, mit hjertets uafsladlige længsel og dog så fjern og uopnåelig. Men italiensk beundring af mit hår, som hjemme var så foragtet, kunne jo være en erstatning. Begyndelsen var dog ikke heldig. Under et besøg hos en familie ved Genfersøen blev en lille dreng ganske målløs ved at beskue min hårvækst, som han formentlig aldrig havde set mage til, og min rejsefælle var ondskabsfuld nok til at sige, at han betragtede mig "avec horreur". Den dag i dag regner jeg drengens moder for en af mit livs velgørerinder, fordi hun straks svarede: "Min søn har alt for gode øjne til at betragte herren "avec horreur". I selve Italien vakte jeg ingen opsigt, når en enkelt dag undtages. Vi marcherede en solhed dag gennem Appenninerne med tornyser på ryggen; som jeg gik med hatten i hånden på grund af varmen, kom vi forbi nogle markarbejdere, og da udbrød en ung pige ved synet af mig: "Quel capilejo!" ("Hvilken hårvækst!"). Jeg tror næsten, at hun med det samme tabte sin rive, men om det var tegn på beundring eller på forfærdelse, ved jeg ikke, skønt jeg naturligvis opførte det på første konto og takkede hende med et meget bredt og nådigt smil. Ak! Fornøjelsen var kortvarig. Da vi om aftenen nåede Pontremoli, vakte vi opmærksomhed i den lille by, og vi hørte folk sige: "Sono inglesi" ("Det er englændere"). "Gid pokker havde dit hår", sagde min rejsefælle, "nu kommer vi til at betale dobbelt pris på hotellet!".

Børn og børnebørn

Jeg kom hjem og vandt trods min hårrøde top den dejlige kvinde, som jeg næppe havde vovet at løfte mine øjne til; nu var al drengens og ungersvendens sorg over denne prydelser vejret bort. Jeg blev gift og fik børn. De måtte såmænd gerne være

rødtoppe, deres fader var jo et strålende eksempel på, at man alligevel kan blive det lykkeligste menneske; men ikke en eneste af de syv blev rødhåret, og det var alligevel godt, for så slap de for at lide, hvad deres fader havde lidt.

Men så kom børnebørnene, og så blev det galt igen. Da det første gang hed: "Vi har fået en lille pige, og hendes hår er ligesom bedstefaders", måtte denne aldrende herre straks sætte sig ned og sende den nyfødte et brev, hvori han bad om undskyldning for den arv, han meget mod sin vilje havde påført hende, men han havde et langt livs erfaring for, at det gjorde ingen fortræd, når man blot var fornuftig, hvad den lille pige utvivlsomt ville være. Senere har adskillige små rødtoppe indfundet sig i familien; om deres mødre og fædre trænger til trøst i den anledning vides ikke, men jeg selv er vokset helt derfra. Jeg tror, at der er gået den søster ligeså, som har to rødtoppe i sin flok, og som en venlig kone trøstede ved at sige: "Ja, når børn endelig skal være vanskabte, så er da rødt hår det mindste".

Alderdommens hårpragt

Nu er de fleste af mine samtidige ynkelig tilredte af skaldethed, mens jeg har beholdt min tætte hårvækst, der blot er blevet lidt mere gylden og hvidlig i farven. Jeg kunne fristes til at bruge min alderdoms fredelige otium til at skrive en lovsang over den foragtede hårvækst, som også voldte mig knuder i min grønne ungdom. Men det behøves slet ikke; der sidder en kvinde ved siden af mig, der har været mit livs lykke i et halvt århundrede; hun lader en gang imellem sin hånd glide gennem mit hår, og så siger hun med et citat af en engelsk roman, vi en gang læste med hinanden: "He is the handsomest man in all the world". Holder hun af mine røde hår, skulle jeg så ikke være stolt af dem?

M.

P.S. Forleden fortalte en af mine døtre mig, at hun havde truffet en af mine bekendte fra ungdommen, som jeg næsten havde glemt. Han havde talt om mig og blandt andet sagt, at jeg i min ungdom betragtedes som et meget smukt menneske. Bare jeg havde vidst det dengang! Åh, det var vidst alligevel bedre, som det var.

Baggrundoplysninger

Frederik *Vilhelm Munck* (1833-1913) kunne den 31. maj 1910 fejre guldbryllup med *Marie Ludomilie Charlotte Munck* født Fabricius, som han første gang havde mødt i 1855. Efter gentagne gange at have friet forgæves til hende, rejste han i 1857 som nyuddannet cand.theol. på en længere rejse til Sydeuropa. Her modtog han et brev med hendes ja og skyndte sig hjem, og efter at han havde fået embede i Flensborg, kunne de gifte sig den 31. maj 1860. Kort efter at foranstående artikel var blevet bragt den 23. december 1912, døde han som 80-årig den 4. maj 1913, og året efter døde hans enke.